

Cauza C-725/23

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

27 noiembrie 2023

Instanța de trimitere:

Sąd Rejonowy Katowice–Wschód w Katowicach (Polonia)

Data deciziei de trimitere:

9 octombrie 2023

Reclamantă:

M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością I. spółka komandytowa – akcyjna, cu sediul în R.

Pârât:

R.W.

[omissis] [semnătură]

ORDONANȚĂ

9 octombrie 2023

Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach VII Wydział Gospodarczy (Tribunalul districtual Katowice-Est din Katowice, secția a VII-a comercială)

[omissis]

[omissis] [compunerea instanței]

în urma examinării, la 9 octombrie 2023, la Katowice,

în ședință nepublică,

a cauzei introduse de M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością I. spółka komandytowa - akcyjna [M., societate cu răspundere limitată I. societate în comandită pe acțiuni], cu sediul social în R.

împotriva R. W.

privind obligarea la plată

dispune:

1. În temeiul articolului 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, solicită Curții de Justiție a Uniunii Europene să răspundă la următoarea întrebare:

Articolul 2 punctul 8 din Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 februarie 2011 privind combaterea întârzierii efectuării plăților în tranzacțiile comerciale (reformare) (JO 2011, L 48, p. 1) trebuie interpretat în sensul că include în domeniul său de aplicare, pe lângă suma principală a contraprestației caracteristice raportului contractual în cauză care conduce la livrarea de bunuri sau la prestarea de servicii, și rambursarea costurilor suportate în executarea contractului pe care debitorul s-a angajat prin contract să le plătească?

[omissis][suspendarea procedurii]

[omissis]

- MOTIVARE -

Cerere de decizie preliminară

Părțile din acțiunea principală

Reclamantă: M. societate cu răspundere limitată I. societate în comandită pe acțiuni cu sediul în R

[omissis]

[omissis] [adresa reclamantei și datele reprezentantului]

Pârât: R. W.

comerciant

în cadrul societății Firma Handlowo-Uslugowa A. din Katowice

[omissis]

[omissis] [adresa pârâtului].

Întrebarea instanței de trimitere

[omissis]

[repetarea întrebării preliminare]

Situația de fapt în ceea ce privește întrebarea adresată

Părțile sunt antreprenori. Reclamanta este o societate în comandită pe acțiuni. Pârâtul își desfășoară activitatea comercială în nume propriu;

În legătură cu activitățile lor comerciale, părțile au încheiat, la 3 iulie 2019, un contract de închiriere pentru un spațiu comercial situat pe o proprietate imobiliară aflată în K., pe o perioadă nedeterminată;

În temeiul contractului, pârâtul s-a angajat să plătească:

chiria (la data încheierii contractului), în valoare de 270 PLN net, plus taxa pe valoarea adăugată datorată (rata era de 15 PLN/m² de suprafață); s-a convenit, de asemenea, că chiria trebuia plătită în avans, până în data de 10 a fiecărei luni;

tarifele pentru utilități, care includeau prețul căldurii, al combustibilului gazos și al energiei electrice comandate pentru a satisface nevoile locatarului, precum și toate taxele fixe suportate de locator pentru furnizarea de utilități; perioadele de decontare și frecvența facturării tarifelor erau stabilite la discreția locatorului (reclamanta); tarifele, plus taxa pe valoarea adăugată aplicabilă, trebuiau plătite în termen de 5 zile de la data prezentării facturii către locatar (pârâtul);

redevențe lunare forfetare de participare pentru acoperirea tuturor cheltuielilor, cheltuielilor și costurilor legate de lucrare (la data încheierii contractului), în cuantum de 10 PLN/m² de suprafață închiriată (din care 0,42 PLN net pentru drepturile de uzufruct perpetuu, 1,93 PLN cu titlu de impozit pe teren, 1,00 PLN net pentru preluarea deșeurilor municipale, 8,65 PLN net pentru celelalte cheltuieli și cheltuieli); această taxă cuprindea printre altele: prelevările și alte redevențe, amortizările instalației, cheltuielile de gestionare a instalației, cheltuielile de curățenie, cheltuielile de renovare, de întreținere și de reparare a instalației; redevența era plătită în avans, cel târziu la data de 10 a fiecărei luni;

Pe parcursul derulării contractului, reclamanta a emis 3 facturi separate; pentru fiecare plată datorată în temeiul contractului;

Reclamanta nu era furnizor direct de utilități (de la punctul 3b), ci doar a refacturat pârâtului costurile pe care ea însăși le-a plătit furnizorilor;

Părțile au stabilit prin contract cuantumul dobânzilor datorate reclamantei în caz de întârziere la plata chiriei sau a oricăreia dintre plăți, la rata maximă a dobânzii în sensul articolului 481 alineatul 2¹ din Codul civil (dobânzi maxime de întârziere);

Părțile, la 13 septembrie 2019, au anexat contractul prin care au extins obiectul acestuia pentru a include un alt sediu comercial;

Prin scrisoarea din data de 28 mai 2020, reclamanta i-a transmis pârâtului o notificare de reziliere a contractului de închiriere cu efect imediat;

În cadrul unei proceduri pendinte în fața Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach [Tribunalul Districtual din Katowice-Est] din Katowice, reclamanta solicită pârâtului plata sumei de 13 933,89 [PLN], al cărei quantum este compus din:

creanțe din 26 de facturi neplătite, cu 11 facturi referitoare la utilități neplătite, 7 facturi care acoperă o taxă forfetară pentru participarea la acoperirea tuturor sarcinilor, cheltuielilor și costurilor legate de instalație și 8 facturi pentru chirie; totalul tuturor facturilor neplătite este de 9397,89 PLN;

o sumă fixă de 40 EUR pentru fiecare factură neachitată la timp (adică 40 EUR x 26 de facturi), în valoare totală de 4536,00 PLN;

Pârâtul nu a luat poziție în acest caz.

Dreptul Uniunii relevant

Articolul 1 alineatul (2) din Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 februarie 2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale

Prezenta directivă se aplică tuturor plăților efectuate ca remunerații pentru tranzacții comerciale.

Articolul 2 punctul 8 din Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 februarie 2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale

În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții: „sumă datorată” înseamnă suma principală care ar fi trebuit plătită în termenul contractual sau legal de plată, inclusiv taxele, impunerile, prelevările sau impozitele aplicabile care sunt menționate în factură sau în cererea echivalentă de plată;

Articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 februarie 2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale

Statele membre garantează că, în cadrul unor tranzacții comerciale între întreprinderi, creditorul este îndreptățit să perceapă dobândă pentru efectuarea cu întârziere a plăților, fără a fi necesară o notificare, în cazul în care sunt îndeplinite următoarele condiții:

- (a) creditorul și-a îndeplinit obligațiile contractuale și legale; și
- (b) creditorul nu a primit suma datorată la scadență, cu excepția cazului în care debitorul nu este responsabil de întârziere.

Articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 februarie 2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale

Statele membre se asigură că, atunci când dobânda pentru efectuarea cu întârziere a plăților în tranzacțiile comerciale devine exigibilă în conformitate cu articolul 3 sau 4, creditorul are dreptul de a obține de la debitor o sumă fixă de 40 EUR, în calitate de despăgubire minimă.

Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 20 octombrie 2022, C-585/20 (...) [Finance Iberia SAU împotriva Gerencia Regional de Salud de la Junta de Castilla y León]

Dreptul național relevant

Articolul 659 alineatul 1 din Legea din 23 aprilie 1964 privind Codul civil;

Printr-un contract de închiriere, locatorul se obligă să dea locatarului un bun în folosință pentru o perioadă de timp determinată sau nedeterminată, iar locatarul se obligă să plătească locatorului chiria convenită.

Articolul 4 alineatul 1a din Legea din 8 martie 2013 privind combaterea întârzierilor excesive în tranzacțiile comerciale;

În sensul legii, prestație pecuniară - remunerație pentru livrarea de bunuri sau prestarea de servicii în cadrul unei tranzacții comerciale;

Articolul 7 alineatul 1 din Legea din 8 martie 2013 privind combaterea întârzierilor excesive în tranzacțiile comerciale;

În tranzacțiile comerciale, cu excepția tranzacțiilor în cadrul cărora debitorul este o entitate publică, creditorul are dreptul de a obține, fără punere în întârziere, dobânzile legale aferente întârzierii în tranzacțiile comerciale, cu excepția cazului în care părțile au convenit cu privire la dobânzi mai mari pentru perioada cuprinsă între ziua exigibilității prestației în numerar și ziua plății, în cazul în care sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- 1) creditorul și-a executat prestația;
- 2) creditorul nu a primit plata în termenul specificat în contract.

Articolul 10 alineatul 1 din Legea din 8 martie 2013 privind combaterea întârzierilor excesive în tranzacțiile comerciale;

De la data dobândirii dreptului la dobânzile prevăzute la articolul 7 alineatul 1 sau la articolul 8 alineatul 1, creditorul are dreptul de a obține de la debitor, fără punere în întârziere, o despăgubire pentru costurile de recuperare, care constituie echivalentul sumei de:

- 1) 40 de euro - dacă valoarea plății în numerar datorate nu depășește 5 000 de zloți;
- 2) 70 de euro - dacă valoarea plății datorate în numerar este mai mare de 5 000 de zloți, dar mai mică decât 50 000 de zloți;
- 3) 100 de euro - dacă valoarea plății în numerar datorate este egală sau mai mare de 50 000 de zloți.

Motivarea întrebării preliminare a instanței

Astfel cum s-a menționat mai sus, procedura are ca obiect o cerere de plată de către pârâtul locatar al unui spațiu (utilizator al unui local) către reclamanta locatoare, a cheltuielilor aferente utilităților (inclusiv energia electrică, energia termică, apa) și a celorlalte cheltuieli legate de întreținerea imobilului. În plus, reclamanta solicită despăgubiri pentru costurile de recuperare pentru fiecare factură neplătită.

Obligația de plată a chiriei și a redevențelor rezultă dintr-un contract de închiriere încheiat între părți, în scris. Reclamanta a emis o factură pentru fiecare dintre creanțele enumerate (3 facturi separate). În conformitate cu contractul, perioada de facturare a chiriei și a taxelor de întreținere a clădirii era lunară și acestea trebuiau plătite în avans până la data de 10 a fiecărei luni. Pe de altă parte, în cazul taxelor pentru utilități, proprietarul a avut libertatea de a stabili perioada și frecvența de facturare, iar plata trebuia efectuată în termen de 5 zile de la comunicarea facturii relevante.

În cazul utilităților, furnizorii acestora erau entități externe cu care reclamanta avea contracte și către care efectua plăți. Aceste costuri au fost apoi transferate - sub forma unei facturi - pârâtului, care a utilizat efectiv utilitățile (așa-numita refacturare). În schimb, în cazul taxei de întreținere a imobilului, aceasta era forfetară și acoperea cheltuielile reclamantei legate, printre altele, de taxele și impozitele publice, de renovarea și de curățenia imobilului, de cheltuielile de gestionare a acestuia și de suportarea amortizărilor.

Dintre cele 26 de facturi care fac obiectul cererii de plată în cadrul procedurii: 11 se referă la taxe pentru utilitățile consumate, 7 se referă la taxe forfetare legate de întreținerea clădirii și 8 se referă la chiria propriu-zisă.

Situația de fapt din speță nu este contestată de pârât. Pârâtul, după ce a primit o copie a cererii de chemare în judecată, nu a depus o întâmpinare, nu s-a prezentat la ședința de judecată, și nici nu a luat poziție cu privire la fond. Cu toate acestea, instanța de trimitere a avut îndoieli cu privire la aprecierea juridică.

În opinia instanței, s-a ridicat o problemă care a necesitat o interpretare a dreptului Uniunii, și anume a articolului 2 punctul 8 din Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 februarie 2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale (reformare) (JO 2011, L

48, p. 1), întrucât există îndoieli cu privire la faptul că reclamanta are dreptul la compensație pentru costurile de recuperare a creanțelor rezultate din facturile care nu sunt aferente chiriei pentru o anumită lună. Cu alte cuvinte, se pune întrebarea dacă este o creanță în sensul directivei orice sumă bazată pe un contract, chiar dacă aceasta constituie doar rambursarea costurilor suportate de comerciant și nu reprezintă contraprestația caracteristică unui anumit raport juridic.

În conformitate cu Codul civil polonez, locatorul se obligă să dea locatarului un bun în folosință pentru o perioadă de timp determinată sau nedeterminată, iar locatarul se obligă să plătească locatorului chiria convenită. Chiria este contraprestația care trebuie plătită proprietarului în schimbul utilizării imobilului de către chiriaș. Astfel, aceasta constituie o remunerație pentru proprietar pentru utilizarea de către chiriaș a bunurilor puse la dispoziție. Cu toate acestea, părțile pot, de asemenea, să reglementeze în contract obligația de a plăti alte prestații, denumite prestații suplimentare sau alte taxe independente de proprietar. Cu toate acestea, aceste prestații nu constituie o chirie.

În cazul în care nu există nicio îndoială cu privire la faptul că contractul dintre părți este o tranzacție comercială (*vide*: cauza C-199/19 RL sp. z o.o./J.M.), în timp ce - pe baza legislației naționale de punere în aplicare a directivei menționate mai sus - posibilitatea de a solicita dobânzi de întârziere în tranzacțiile comerciale și, prin urmare, despăgubiri pentru costurile de recuperare, se referă la prestații pecuniare înțelese ca remunerație pentru livrarea de bunuri sau prestarea de servicii în cadrul unei tranzacții comerciale. Deși nu există o jurisprudență vastă în această privință, se poate întâlni opinia potrivit căreia o „contraprestație pecuniară” este o contraprestație care corespunde unei contraprestații nemonetare a celeilalte părți la contract (în același sens: Sąd Apelacyjny w Warszawie [Curtea de Apel din Varșovia] în hotărârea sa din 3 ianuarie 2020 [*omissis*]). O poziție similară este prezentată de unii autori [*omissis*] [trimitere la doctrină]

Îndoielile instanței nu sunt înlăturate nici de analiza dispozițiilor directivei și a considerentelor de mai sus. Articolul 1 alineatul (2), care definește cadrul material de aplicare a directivei, și articolul 2 punctul 8 par a fi relevante în acest caz.

Primul dintre acestea se referă la toate plățile care constituie o remunerație în cadrul tranzacțiilor comerciale. Considerentul (8) indică faptul că domeniul de aplicare a directivei ar trebui să se limiteze la plățile efectuate ca remunerație pentru tranzacții comerciale și că nu ar trebui să reglementeze tranzacțiile cu consumatorii, dobânda pentru alte plăți, de exemplu plăți efectuate în conformitate cu legislația privind cecurile și cambiile, plăți reprezentând compensații pentru daune, inclusiv plăți efectuate de societățile de asigurare. Cu toate acestea, conceptul de remunerație în sine nu este definit. Pe de altă parte, indicarea ca exemplu a cazurilor care nu intră în domeniul de aplicare al directivei se referă la situații în care obligația de plată nu este nici măcar apropiată, prin natura sa, de plățile efectuate în temeiul contractului dintre părțile la prezentul litigiu.

Pe de altă parte, legiuitorul UE a definit conceptul de sumă datorată ca fiind suma principală care ar fi trebuit plătită în termenul contractual sau legal de plată, inclusiv taxele, impunerile, prelevările sau impozitele aplicabile care sunt menționate în factură sau în cererea echivalentă de plată. Curtea de Justiție a Uniunii Europene s-a ocupat deja de interpretarea acestui concept (cauza C-585/20), însă într-un context diferit de cel prezentat aici.

Interpretarea corectă a acestei dispoziții este de o importanță considerabilă, deoarece una dintre condițiile pentru posibilitatea de a solicita dobânzi de întârziere [articolul 3 alineatul (1)] este faptul că creditorul nu a primit suma datorată la scadență. Dreptul de a solicita compensație pentru costurile de recuperare apare numai din momentul dobândirii dreptului de a solicita dobânzi. Directiva a fost transpusă în ordinea juridică poloneză în mod identic.

În lumina considerațiilor de mai sus, trebuie remarcat faptul că există o legătură între conceptele de remunerație și sumă datorată. Dacă domeniul de aplicare al directivei se extinde numai la plățile care constituie contraprestația în cadrul tranzacțiilor comerciale, noțiunea de creanță nu poate cuprinde plățile efectuate cu alt titlu. Astfel, trebuie să se analizeze dacă suma principală menționată la articolul 2 punctul 8 din directivă constituie exclusiv o plată pentru un serviciu nemonetar caracteristic raportului juridic în cauză și pe care antreprenorul contractant s-a angajat să îl îndeplinească.

Instanța de trimitere consideră că reprezintă suma datorată în temeiul unei tranzacții comerciale exclusiv suma destinată să constituie plata prestației nepecuniare proprii a creditorului (livrarea de bunuri sau prestarea unui serviciu) și nu include rambursarea cheltuielilor sau a altor costuri suportate temporar, dacă acestea nu au fost calculate și nu fac parte din suma datorată pentru această prestație. Acest lucru se datorează faptului că pare a fi un principiu în relațiile economice ca remunerația să fie stabilită ținând cont de costurile suportate și de profitul așteptat. În cazul unei separări contractuale a acestor elemente, ar trebui să se considere că partea care acoperă cheltuielile suportate nu constituie atunci o plată pentru prestarea unui serviciu sau livrarea de bunuri. O ipoteză contrară ar putea conduce la un drept al creditorului de a solicita mai multe compensații fixe pentru, în principiu, o prestație unică. Prin analogie, ar trebui să se evalueze plățile care sunt legate de o tranzacție comercială, dar care, din cauza naturii și a bazei lor de origine, nu pot fi incluse în suma datorată creditorului. De exemplu, se pot menționa costurile de furnizare a utilităților menționate anterior, care sunt furnizate de terți, iar partea contractantă nu furnizează ea însăși aceste servicii și nici nu este obligată în acest sens (nu recurge la subcontractanți pentru a-și îndeplini propria obligație), ci doar transferă costul suportat pentru aceasta. Acestea sunt cheltuieli care apar numai în legătură cu executarea prestației caracteristice a creditorului.

Pe de altă parte, însă - și la aceasta se referă, printre altele, îndoiala instanței naționale - dacă creditorul a suportat anumite costuri, pe care debitorul trebuia să le ramburseze într-o anumită perioadă de timp, în cazul unei întârzieri, acest lucru

poate avea un impact negativ asupra situației sale financiare și îl poate determina să fie nevoit să apeleze la surse externe de finanțare pentru activitățile sale curente. Pe de altă parte, scopul directivei a fost, printre altele, de a contracara acest tip de situație, care nu rămâne fără efect asupra competitivității și rentabilității întreprinderilor pe piața internă.

Răspunsul la întrebarea adresată este, prin urmare, relevant pentru pronunțarea hotărârii cu privire la cererea privind sumele compensatorii fixe aferente facturilor emise și neplătite la timp, care includ sume plătibile ca sumă forfetară legate de întreținerea clădirii și rambursarea cheltuielilor pentru utilitățile consumate. Deși pârâtul nu contestă cererea în această privință, instanța de trimitere este obligată să aplice din oficiu dreptul material în mod corect.

[*omissis*]

[*omissis*] [compunerea instanței]

[*omissis*]

[*omissis*][aspect procedural național].

K., 9 octombrie 2023

[*omissis*]

[*omissis*] [compunerea instanței]

DOCUMENT DE LUCRU